অধ্যায় ১৩ ঃ ফেবিয়ানবাদ

অধ্যায় গাঁথনি

১৩.১ উদ্দেশ্য
১৩.২ ফেবিয়ানবাদৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞা
১৩.২.১ ফেবিয়ানবাদৰ গুৰুত্বপূর্ণ বৈশিষ্ট্য
১৩.৩ হেনৰী জর্জ ঃ প্রভাৱৰ এক বিশিষ্ট উৎস
১৩.৩.১ বিতৰণৰ তত্ত্ব
১৩.৩.২ একক কৰ
১৩.৩.৩ মানৱ প্রগতিৰ নিয়ম
১৩.৪ হেনৰী জর্জৰ মতামতৰ এক অনুমান
১৩.৫ অগ্রগতি নিৰীক্ষণ
১৩.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
১৩.৭ অধিক জানিবলৈ
১৩.৮ আৰ্হি প্রশ্ন

১৩.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- ফেবিয়ানবাদৰ অর্থ আৰু ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ বর্ণনা কৰিব পাৰিব।
- হেনৰী জর্জে দিয়া অর্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক তত্ত্বসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব।
- ফেবিয়ান চিন্তা প্রক্রিয়া ওপৰত হেনৰী জর্জৰ প্রভাৱ বুজিব পাৰিব।
- হেনৰী জর্জে আগবঢ়োৱা বিভিন্ন ধাৰণাৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

১৩.২ ফেবিয়ানবাদৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞা

ইতিহাসৰ পৃষ্ঠা খুঁচৰিলে আমি দেখিম ১৮৮০ চনৰ ভিতৰত যুক্তৰাজ্যত এটা বিশিষ্ট সামাজিক আন্দোলনৰ উত্থান ঘটিছিল আৰু এটা তত্ত্বৰ বিকাশ ঘটিছিল, যিটো ফেবিয়ানবাদ নামেৰে জনাজাত হয়। ঔদ্যোগীকৰণৰ আগমনৰ লগে লগে সামাজিক আৰু অর্থনৈতিক পৰিৱর্তন আহিল। জীৱন ধাৰণৰ মানদণ্ড বৃদ্ধি পাইছিল আৰু একে সময়তে ব্যাপক দৰিদ্রতা আৰু বৈষম্যৰ সাক্ষী হৈছিল। সমাজত এই ব্যাপক দৰিদ্রতা আৰু বৈষম্য, শ্রমিকৰ শোষণ হৈছিল আৰু জীৱন যাপনৰ অৱস্থাও বেয়া আছিল। ইয়াৰ ফলত লেইচেজ ফেয়াৰ চৰকাৰৰ প্রতি অসন্তুষ্টি সৃষ্টি হৈছিল যাৰ ফলত শেষত ফেবিয়ান সমাজৰ উত্থান ঘটিছিল। এইটো এটা গুৰুত্বপূর্ণ ৰাজনৈতিক তত্ত্ব যিটো বিপ্লৱী কৌশলৰ পৰিৱর্তে ক্রমান্বয়ে সংস্কাৰৰ জৰিয়তে সমাজবাদী আদর্শত বিশ্বাস কৰা বুদ্ধিজীৱীৰ এটা দলে প্রতিষ্ঠা কৰা ফেবিয়ান সমাজৰ সৈতে জড়িত। ফেবিয়ানবাদ শব্দটো হৈছে কুইণ্টাছ ফেবিয়াছ মেক্সিমাছৰ নামেৰে নামাকৰণ কৰা এক ৰাজনৈতিক মতাদর্শ, যিজন ৰোমান জেনেৰেল আছিল আৰু প্রত্যক্ষ সংঘর্ষৰ পৰিৱর্তে ক্রমান্বয়ে আৰু অবিৰত প্রচেষ্টাৰে শত্রুক পৰাস্ত কৰিছিল। তেওঁৰ কৌশলে ফেবিয়ান ছ'চাইটি গঠনৰ বাবে

অনুপ্রাণিত কৰিছিল। ই মার্ক্সবাদৰ দৰে হিংসাত্মক বিপ্লৱৰ পৰিৱর্তে সমাজৰ লাহে লাহে আৰু ইচ্ছাকৃত পৰিৱর্তনৰ প্রতীক। ফেবিয়ান ছ'চাইটিৰ মূখ্য মূলমন্ত্র হ'ল "ক্ষমতা, ধন আৰু সুযোগৰ অধিক সমতাক প্রসাৰ কৰা; সামূহিক কার্য আৰু জনসেৱাৰ মূল্য; এটা জবাবদিহি, সহনশীল আৰু সক্রিয় গণতন্ত্র; নাগৰিক স্বাধীনতা আৰু মানৰ অধিকাৰ, বহনক্ষম উন্নয়ন আৰু বহুস্তৰীয় সহযোগিতা।

জৱাহৰলাল নেহৰু, ওবাফেমি আৱালোৱা, লি কুয়ান ইউ হৈছে নিজৰ ৰাজনৈতিক মতাদর্শত ফেবিয়ান সমাজৰ নীতি গ্রহণ কৰা বিখ্যাত বিশ্ব নেতা

সমাজবাদ আৰু শান্তিপূর্ণ উপায়ৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা অনুপ্রাণিত হৈ সমাজত ক্রমান্বয়ে সংস্কাৰ আনিব পৰা এক ৰাজনৈতিক মতাদর্শ হৈছে ফেবিয়ানবাদ। ফেবিয়ানসকলে যুক্তিসংগত পৰিকল্পনা আৰু সামাজিক সংগঠনত ৰাষ্ট্রৰ ভূমিকাক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল যাৰ জৰিয়তে সামাজিক প্রগতি আৰু সমতা লাভ কৰিব পৰা যায়। এই ধাৰণাটোক ৰাজনৈতিক তত্ত্ব হিচাপে ধাৰণা কৰাত সহায় কৰা ফেবিয়ানবাদৰ কিছুমান গুৰুত্বপূর্ণ সমর্থক হ'ল চিডনী ৰেব, ৱিট্রাইচ ৰেব, জর্জ বার্নাড শ্ব', গ্রেহাম ৱালছ, চার্লছ মার্চন, চিডনী অলিভাৰ, অলিভাৰ লজ, ৰামছে মেকড'নাল্ড। ফেবিয়ান ছ'চাইটিৰ সক্রিয় সদস্যও আছিল তেওঁলোক। ব্রিটিছ লেবাৰ পার্টি গঢ় দিয়াত ফেবিয়ান ছ'চাইটিৰ প্রত্যক্ষ ভূমিকা আছে, ৰামছে মেকড'নাল্ড, ক্লেমেণ্ট এটলীৰ দৰে শক্তিশালী নেতা ফেবিয়ান মতাদর্শৰ দ্বাৰা অনুপ্রাণিত হৈছিল।

১৩.২.১ ফেবিয়ানবাদৰ গুৰুত্বপূর্ণ বৈশিষ্টসমূহ

১. ক্রমবাদ ঃ এইটো ফেবিয়ানবাদৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূর্ণ বৈশিষ্ট্য কিয়নো ই সমাজত ক্রমান্বয়ে পৰিৱর্তনত বিশ্বাস কৰে। বিৱর্তন ইয়াৰ মূল চৰিত্র। সৰু সৰু ক্রমবর্দ্ধমান পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সমাজবাদ লাভ কৰিব পৰা যায়। চৰকাৰ ওফৰাই পেলোৱাৰ পৰিৱর্তে পৰিৱর্তন আনিবলৈ সংস্কাৰ প্রৱর্তন কৰাটো উপকাৰী।

২. ৰাষ্ট্রৰ হস্তক্ষেপ ঃ বর্ধিত অর্থনৈতিক বৈষম্যৰ বাবে ৰাষ্ট্রৰ হস্তক্ষেপৰ প্রয়োজন আছিল যিয়ে অর্থনৈতিক জীৱনত ন্যায্যতা নিশ্চিত কৰিব পাৰে। ৰাষ্ট্রীয় পদক্ষেপে স্বাধীনতা নিশ্চিত কৰিবলৈ আৰু নাগৰিকক শোষণৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ প্রয়োজনীয় আছিল।

৩. সামাজিক ন্যায়ৰ সন্ধান ঃ ফেবিয়ানবাদে সমাজৰ উপান্ত শ্রেণীক সুৰক্ষা দিয়াৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি সামাজিক ন্যায়ৰ পোষকতা কৰে। স্বাস্থ্যসেৱা, শিক্ষা, শ্রমৰ অধিকাৰ আদিৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল।

৪. গণতান্ত্রিক পক্রিয়াৰ প্রতি আনুগত্য ঃ ফেবিয়ানসকলে চৰকাৰৰ গণতান্ত্রিত মাধ্যম, কল্যাণকামী ৰাষ্ট্র আৰু নির্বাচিত প্রতিনিধিৰ জৰিয়তে সংস্কাৰৰ সমর্থন কৰিছল।

Wঅগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ ফেবিয়ান সমাজ গঠনৰ কাৰণ কি?

প্রশ্ন নং ২ ঃ ফেবিয়ানবাদৰ বিশিষ্ট সমর্থকসকলৰ নাম লিখক।

প্রশ্ন নং ৩ ঃ ফেবিয়ানবাদক ৰাজনৈতিক মতাদর্শ হিচাপে ব্যাখ্যা কৰক।

প্রশ্ন নং ৪ ঃ ফেবিয়ানবাদেৰ গুৰুত্বপূর্ণ বৈশিষ্ট্যসমূহ লিখক।

১৩.৩ হেনৰী জর্জ ঃ প্রভাৱৰ এক বিশিষ্ট উৎস

১৮৩৯ চনৰ ২ ছেপ্তেম্বৰত ফিলাডেলফিয়াত জন্মগ্রহণ কৰা আমেৰিকাৰ ৰাজনৈতিক অর্থনীতিবিদ আৰু সমাজ দার্শনিক হেনৰী জর্জ পভার্টি এণ্ড প্রগ্রেছ নামৰ গ্রন্থৰ বাবে বিখ্যাত আৰু ১৯ শতিকাৰ সময়ছোৱাত অপৰিসীম জনপ্রিয়তা লাভ কৰিছিল। দৰিদ্রতাৰ অস্তিত্বক লৈ তেওঁ প্রশ্ন উত্থাপন কৰি তাৰ প্রতিকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা দুটা গুৰুত্বপূর্ণ ঘটনা। হেনৰী জর্জে তেওঁৰ Poverty and Progress ত ঘোঁৰাত উঠি যোৱাৰ বিষয়ে এটা কাণ্ড উন্মোচন কৰিছিল, ইয়াত উদ্ধৃতি দিয়া হৈছে ঃ

মই এজন পাৰ হৈ যোৱা টিমষ্টাৰক সুধিলোঁ, ইয়াতকৈ ভাল কথা এটাৰ অভাৱত তাত কি মাটিৰ মূল্য আছে। তেওঁ ইমান দূৰত চৰি থকা কিছুমান গৰুলৈ আঙুলিয়াই দিলে যে সিহঁতক নিগনিৰ দৰে দেখ্য যায়; আৰু ক'লে, "মই সঠিকভাৱে নাজানো, কিন্তু তাত এজন মানুহ আছে যিয়ে একৰত হাজাৰ ডলাৰত কিছু মাটি বিক্রী কৰিব।" মূল্যত আৰু ইয়াত কাম কৰা পুৰুষসকলে এই বিশেষাধিকাৰৰ বাবে অধিক ধন দিব লাগিব।"

পিছৰ বছৰবোৰত ১৮৬৮ চনত তেওঁ নিউয়র্ক চহৰলৈ যাত্রা কৰি বহু ধন-সম্পত্তিৰ ইমান মহান চহৰত দৰিদ্রতাৰ সাক্ষী হোৱাটোৱে তেওঁক অহৰহ আচৰিত কৰি তুলিছিল। অতি সোনকালেই তেওঁ বৃদ্ধি পোৱা দৰিদ্রতাৰ এই চলি থকা পৰিঘটনাটোক লৈ প্রশ্ন উত্থাপন কৰিলে।

তেওঁ একক কৰ ধাৰণাটো প্রস্তাৱ কৰিছিল যিটোৰ অতিশয় শলাগ লোৱা হৈছিল। তেওঁৰ ধাৰণাবোৰক জর্জিজম নামেৰে জনাজাত হ'ল। গুৰুত্বপূর্ণ কিন্তু সীমিতভাৱে প্রভাৱিত হোৱা এখন মৌলিক গ্রন্থ। এই গ্রন্থখন ফেবিয়ানসকলে অতি বিতর্ক আৰু আলোচনা কৰিছিল আৰু ব্রিটেইনত সমাজবাদী পুনৰুজ্জীৱনৰ অনুঘটক হিচাপে গণ্য কৰিছিল। ভূমি সংস্কাৰ, কৰ, বিতৰণ তত্ত্বৰ ওপৰত হেনৰী জর্জৰ ধাৰণাসমূহে ফেবিয়ান সমাজবাদক পৰিশোধন আৰু চোকা কৰাত সহায় কৰিছিল। তেওঁ এই ধাৰণাটোৰ বাবে বেছিকৈ পৰিচিত যে দৰিদ্রতা সমাধানৰ বাবে মাটিৰ মূল্যৰ ওপৰত কৰ প্রৱর্তন কৰা উচিত আৰু তাৰ ওপৰত নির্মাণ কৰা বস্তুৰ ওপৰত নহয়। ফেবিয়ানছে গ্রহণ কৰা মূল ধাৰণাটো আছিল জর্জৰ প্রস্তাৱ যে সামাজিকভাৱে সৃষ্টি কৰা ধন-সম্পত্তি সামাজিকভাৱে মালিকানাধীন হ'ব লাগে। যদিও ফেবিয়ানৰ চিন্তাধাৰা জর্জৰ প্রস্তাৱৰ সৈতে বহু পৰিমাণে মিল আছে কিন্তু সীমিতভাৱে। জর্জ বার্নাড শ্ব', চিডনী ৱেবৰ দৰে ফেবিয়ানবাদৰ প্রাৰম্ভিক সমর্থকসকলে জর্জৰ ভূমি সংস্কাৰ আৰু কৰ বিশ্লেষণৰ প্রশংসা কৰিছল যদিও একক কৰ ধাৰণাকো সমালোচনা কৰিছিল। তলৰ অংশত একক কৰ আৰু বিতৰণ তত্ত্বৰ হেনৰী জর্জৰ তত্ত্বৰ বিশদ বুজাবুজিয়ে ফেবিয়ানবাদৰ ব্যাখ্যাত অধিক সহায় কৰিব।

১৩.৩.১ বিতৰণ তত্ত্ব

এই তত্ত্বটো মূলতঃ তেওঁৰ "Progress and Poverty" গ্রন্থত বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। তেওঁ নিজৰ সময়ৰ প্রযুক্তিগত আৰু উদ্যোগিক অগ্রগতিৰ মাজত চলি থকা দৰিদ্রতাক বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। জর্জে উৎপাদনৰ কাৰকৰ মাজৰ সম্পর্কক পুনৰ সংজ্ঞায়িত কৰিলে।

ভূমি, শ্রম আৰু পুঁজি উৎপাদনৰ তিনিটা কাৰক। উৎপাদনৰ বাবে ভূমি অতি প্রয়োজনীয় আৰু ই শ্রম আৰু পুঁজিৰ আগত আহে। জর্জৰ মতে, মাটিৰ মালিকসকলে আনক ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ দি ধন উপার্জন কৰে আৰু সামগ্রী উৎপাদনত প্রত্যক্ষভাৱে জড়িত নহয়। মুঠ উৎপাদনৰ ভিতৰত ভাৰা (rent) মজুৰি (wages) আৰু সুদ

(interest) অন্তর্ভুক্ত থাকে আৰু এইবোৰ এটা আনটোৰ ওপৰত পাৰস্পৰিকভাৱে নির্ভৰশীল।

জর্জে ৰিকার্ডোৰ ৰেণ্টৰ নিয়ম বিশেষকৈ 'ডিমিনিছিং ৰিটার্ণ' আৰু 'প্রডাক্টিভিটিৰ মার্জিন'ৰ ধাৰণাটো ভূমিৰ ওপৰত প্রয়োগ কৰিছিল আৰু প্রগতিৰ মাজত দৰিদ্রতাৰ অস্তিত্বৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰিছল। প্রাচীন কালত ভূমি সাধাৰণতে সকলোৱে লাভ কৰিছল যদিও প্রযুক্তিগত অগ্রগতি আৰু জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ বাবে সমাজ পৰিৱর্তনৰ ফলত ব্যক্তিগত সম্পত্তিৰ ধাৰণা আহিছিল। মানুহে ইতিমধ্যে বিনামূলীয়া ভাল মাটি ব্যৱহাৰ কৰিছিল আৰু এতিয়া কম উৎপাদশীল মাটিৰ দিশে আগবাঢ়িব লাগিব। ইয়াৰ ফলত উন্নত অৱস্থানৰ মাটিৰ মূল্য অধিক হৈছিল। অধিক উৎপাদনশীল ভূমিৰ ভাৰা বৃদ্ধি পালে আৰু মজুৰি আৰু সুত সংকুচিত হ'ল।

এইদৰে প্রযুক্তিগত অগ্রগতি হ'লেও দৰিদ্রতা বৃদ্ধি পায় মূল দুটা কাৰণত, নতুন উদ্ধাৰনে উৎপাদনশীল হ'লেও শ্রমিকৰ মজুৰি বৃদ্ধি নকৰে বৰঞ্চ মাটিৰ মূল্য অধিক কৰি তোলে আৰু মাটিৰ মালিকে উচ্চ ভাৰা লাভ কৰে। যিহেতু মাটিৰ মূল্য অধিক হয়, গতিকে মানুহে মাটি ৰাখে আৰু বিক্রীৰ বাবে মূল্য বৃদ্ধি হোৱাৰ আশা কৰে যিয়ে কৃত্রিমভাৱে মাটিৰ ভাৰাক ঠেলি দিয়ে।

১৩.৩.২ একক কৰ

উৎপাদনত অৰিহণা নিদিয়াকৈ মাটিৰ ভাৰা আৰু মাটিৰ মালিকসকলে মূলধনী লাভ বৃদ্ধি কৰাৰ ওপৰত উল্লেখ কৰা সমস্যাটোৰ সমাধান হেনৰী জর্জে উলিয়াইছিল। ভূমি শ্রম আৰু পুঁজি হৈছে সম্পদ উৎপাদনৰ মাধ্যম। চৰকাৰে সঞ্চিত সম্পদৰ শতাংশ সংগ্রহ কৰাৰ এক উপায় হ'ল কৰ। চৰকাৰে কিমান সংগ্রহ কৰে আৰু খৰচ কৰে সেইটোৱেই অর্থনৈতিক ব্যৱস্থাটো গঠন কৰে। অর্থনৈতিক ব্যৱস্থাৰ মসৃণ কাম-কাজৰ বাবে ধন-সম্পত্তিৰ ওপৰত কৰ আদায়ৰ প্রয়োজন।

দৰিদ্রতা আৰু প্রগতি নামৰ গ্রন্থখনত জর্জে কম নৈতিক প্রশ্ন উল্লেখ কৰি যুক্তি দিছিল যে নৈতিক প্রশ্ন অবিহনে অর্থনৈতিক নীতিৰ পৰিণতি ভয়ংকৰ হ'ব। তেওঁ বর্তমানৰ কৰ ব্যৱস্থাটোক বিগঠনহীন কৰি নতুন কৌশল আগবঢ়াইছিল। প্রাকৃতিক সম্পদৰ ওপৰত একচেটিয়া নিয়ন্ত্রণে দৰিদ্রতাৰ অস্তিত্ব অব্যাহত ৰাখিছিল। যিহেতু দৰিদ্রতা কম মজুৰি আৰু নিবনুৱা সমস্যাৰ বাবেই হয়, গতিকে মজুৰি বৃদ্ধি কৰি কর্মসংস্থাপনৰ ব্যৱস্থা কৰিলে দৰিদ্রতা হ্রাস কৰিব পৰা যায়। এই পৰিস্থিতিৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ হেনৰী জর্জে একক কৰ ব্যৱস্থাৰ ক্ষেত্রত সমাধান আগবঢ়াইছিল।

অর্থনীতিত Single taxation ৰ ধাৰণাটো হেনৰী জর্জে জনপ্রিয় কৰি তুলিছিল। সহজ ভাষাত ইয়াৰ অর্থ হ'ল মূলতঃ মাটিৰ মূল্যৰ ওপৰত একক কৰ পৰা ৰাজহ সংগ্রহ কৰা। এই একক কৰত আন্তঃগাঁথনি, কোনো সামগ্রীৰ উৎপাদন আদি মাটিৰ কোনো উন্নতি অন্তর্ভুক্ত নহ'ব। তেওঁ মাটিক সাধাৰণ সম্পত্তি হিচাপে লোৱা আৰু শ্রম আৰু পুঁজিৰ পৰা কৰ আঁতৰোৱাৰ পোষকতা কৰিছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা অৱশেষত দৰিদ্রতা দূৰ কৰাত সহায়ক হ'ব, ভূমিক সাম্প্রদায়িক সম্পদ হিচাপে গঢ়ি তোলা হ'ব আৰু সমাজত সমতা পুনৰুদ্ধাৰ হ'ব।

১৩.৩.৩ মানৰ প্রগতিৰ নিয়ম ঃ

মানৰ প্রগতিৰ নিয়ম হৈছে হেনৰী জর্জৰ দৰিদ্রতা আৰু প্রগতি গ্রন্থৰ অন্যতম মূল ধাৰণা। জর্জে মানৰ প্রগতিৰ ব্যাখ্যা কৰিছিল 'এছ'চিয়েচন ইন ইকুৱেলিটি'। জর্জৰ মতে মানসিক শক্তিৰ বাবেই মানৰ সমাজখন আগবাঢ়ি যায় আৰু দুটা চর্ত পূৰণ হ'লে এই শক্তি উপলব্ধ হয়। চর্ত দুটা হ'ল—

১) সংঘ (শাৰীৰিক অৱস্থা)

২) সমতা (নৈতিক অৱস্থা)

মানৱ প্ৰগতিৰ ক্ষেত্ৰত সহযোগিতা আৰু শ্ৰম বিভাজন মৌলিক, এই দুটা অত্যাৱশ্যকীয় চৰ্ত পূৰণৰ ফলত মানৱতাৰ অগ্ৰতিৰ। মানুহৰ প্ৰগতিৰ মৌলিক চৰ্ত হ'ল মানসিক শক্তি। যেতিয়া মানুহে একত্ৰিত হৈ সহযোগ কৰে তেতিয়া মানসিক শক্তিৰ সহায়ত প্ৰযুক্তি বিকশিত হয় যিয়ে সমাজৰ উন্নতিত আৰু অধিক সহায় কৰে। জ্ঞানৰ সম্প্ৰসাৰণ, সমাজৰ উন্নতি আৰু উন্নত সমাজিক পৰিস্থিতিৰ বাবে মানসিক শক্তি নিয়োজিত। সহযোগিতাই মানসিক শক্তি বৃদ্ধি কৰে আৰু এইদৰে মানুহৰ সংগই প্ৰযুক্তিগত উন্নতি আৰু মনাৱ প্ৰগতিত সহায় কৰে।

আন এটা চৰ্ত হ'ল সমতা। সংঘত প্ৰতিখন সমাজৰ অংশ আৰু এই অৱস্থাই সমাজখনক অসমান কৰি তোলে যাৰ ফলত দুটা দিশত মানসিক শক্তিৰ অপচয় হয়। নিপীড়িত গোটটোৱে কেৱল জীয়াই থকাৰ বাবে নিজৰ শক্তি ব্যৱহাৰ কৰে, আনহাতে নিপীড়িতসকলে নিজৰ শক্তি বজাই ৰখা আৰু নিপীড়িতৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ ৰখাত নিজৰ শক্তি খৰচ কৰে। হেনৰী জৰ্জে উদ্ধৃতি দিছে, "সংঘই মানসিক শক্তিক মুক্ত কৰে আৰু সমতা বা ন্যায় নিষ্ফল সংগ্ৰামত এই শক্তিৰ অপচয় ৰোধ কৰে।"

মানৱ প্ৰগতি হৈছে এক গতিশীল পৰিঘটনা য'ত সমাজসমূহ আগবাঢ়ি যায়, প্ৰযুক্তিগত, বৈজ্ঞানিক হস্তক্ষেপৰ বাবে বিকাশ হয়, উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধি পায়। তেওঁ বুজায় দিলে যে সমাজবোৰ কিয় ধনী হৈ পৰে আৰু একে সময়তে বহুত মানুহ দুখীয়া হৈয়েই থাকে। এই সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক নীতি তেওঁৰ সময়ত বহুত উদ্‌যাপন কৰা হৈছিল। ঔদ্যোগিক বিপ্লৱে প্ৰথম বিশ্বৰ দেশ বিশেষকৈ যুক্তৰাজ্য আৰু আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰত অপৰিসীম পৰিৱৰ্তন আনিছিল। উৎপাদন দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি পালে, আয় বৃদ্ধি হ'ল আৰু জনসাধাৰণৰ জীৱনো উন্নীত হ'ল। কিন্তু ধন-সম্পত্তিৰ সমান বিতৰণ নহ'ল আৰু এইদৰে কম সংখ্যক লোকেই ধনী হ'ল আনহাতে আন কিছুমানে ন্যূনতম মজুৰিৰে জীয়াই থাকিল। ধনী আৰু দুখীয়া মাজৰ ব্যৱধান বাঢ়ি গ'ল, প্ৰগতিৰ মজত চহৰবোৰে দৰিদ্ৰতাৰ সৈতে যুঁজিবলগীয়া হ'ল। সভ্যতা কিয় বিফল হ'ল সেই কথা বুজাবলৈ হেনৰী জৰ্জে এই নিয়ম ব্যৱহাৰ কৰিছিল। মাটি ব্যক্তিগত সম্পত্তিত পৰিণত হ'ল। প্ৰযুক্তিৰ উন্নতিৰ ফলত মাটিৰ মালিকৰ হাতত শক্তি জমা হ'ল। ইয়াৰ ফলত সমাজত বৈষম্যৰ জন্ম হ'ল। এই বৈষম্যই মানসিক শক্তি আৰু সংগ গঠনক সীমিত কৰি পেলাইছিল যিয়ে শেষত স্থবিৰতা আৰু দৰিদ্ৰতাৰ সৃষ্টি কৰিছিল। এইদৰে জৰ্জে কয় যে মাটি কোনো ব্যক্তিৰ মালিকানাধীন নহয়, সকলোৰে মালিকানাধীন হ'ব লাগে আৰু সকলোৱেই লাভ কৰিব লাগে। আগতে উল্লেখ কৰা ধৰণে ভূমি কৰ বা একক কৰ আদায়ৰ জৰিয়তে ইয়াক নিশ্চিত কৰিব পাৰি। সভ্যতা বৃদ্ধিৰ বাবে সংগ আৰু সমতা নিশ্চিত কৰাটো প্ৰয়োজনীয়।

১৩.৪ হেনৰী জৰ্জৰ মতামতৰ এটা অনুমান

হেনৰী জৰ্জ এজন বিশিষ্ট ৰাজনৈতিক অৰ্থনীতিবিদ, যাৰ লেখাই ইতিহাসৰ সমালোচকৰ প্ৰশংসা লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ 'দৰিদ্ৰতা আৰু প্ৰগতি' নামৰ গ্ৰন্থখনে জাতিটো বৃদ্ধি আৰু প্ৰযুক্তিগতভাৱে উন্নত হ'লেও দৰিদ্ৰতাৰ সমস্যাক মৌলিকভাৱে প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছিল। এই কৌতূহলে তেওঁক ইয়াৰ সম্ভাব্য উত্তৰ আৰু সমাধান বিচাৰিবলৈ বাধ্য কৰাইছিল। তেওঁৰ ধাৰণাসমূহ অপৰিসীম জনপ্ৰিয় আছিল আৰু বিভিন্ন মতাদৰ্শ আৰু চিন্তা প্ৰক্ৰিয়াক প্ৰভাৱিত কৰিছিল। তেওঁ মাটিৰ মালিকীস্বত্ব আৰু ইয়াৰ ওপৰত একচেটিয়া অধিকাৰক দৰিদ্ৰতাৰ সৃষ্টি কৰা এটা সংজ্ঞায়ত কাৰক হিচাপে চিনাক্ত কৰিছিল। কোনো প্ৰত্যক্ষ অৱদান নোহোৱাকৈ মাটিৰ মালিকসকলে

ভাৰাৰ বৃহৎ অংশ লাভ কৰিছিল যিয়ে আয়ৰ বৈষম্য বৃদ্ধি কৰি দৰিদ্রতাৰ জন্ম দিছিল। ইয়াৰ প্রতি তেওঁৰ প্রতিকাৰ আছিল ভূমিকৰ যিটো সমাজৰ সদস্যসকলে সমানে ভাগ কৰিব।

ফেবিয়ানবাদৰ অনুগামীসকল জর্জৰ ভূমি সংস্কাৰৰ দ্বাৰা অতিশয় প্রভাৱিত হৈছিল আৰু তেওঁৰ ধাৰণাসমূহৰ সম্প্রসাৰণ ঘটাইছিল ফেবিয়ানছৰ মতে কেৱল মাটিৰ ভাৰা সম্প্রদায়ৰ নহয়; মূলধনকো অৱশেষত ব্যক্তিগত মালিকীস্বত্বৰ নহয়, ৰাষ্ট্রৰ নিয়ন্ত্রণলৈ অনা উচিত। একক কৰ তত্ত্বক ফেবিয়ানে প্রগতিশীল আয়কৰ আৰু সামাজিক মালিকীস্বত্ত্বক সামৰি লৈ সম্প্রসাৰিত কৰিছিল। ৰাষ্ট্রৰ ভূমিকা আছিল সমাজ কল্যাণ আৰু ঔদ্যোগিক নীতি সম্প্রসাৰিত আৰু কেৱল ভূমি কৰ সংগ্রহত সীমাবদ্ধ নাছিল। ফেবিয়ানবাদৰ সমর্থকসকলেও তেওঁলোকৰ সংস্কাৰবাদী ধাৰণাত বৈজ্ঞানিক কঠোৰতা যোগ কৰিবলৈ শিক্ষা আৰু গৱেষণাৰ পোষকতা কৰিছিল।

W অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৫ ঃ জর্জ হেনৰীৰ মতে মানৱ প্রগতিৰ চর্ত কি?

প্রশ্ন নং ৬ ঃ হেনৰী জর্জে ফেবিয়ান চিন্তা প্রক্রিয়াক কেনেদৰে প্রভাৱিত কৰিছিল?

প্রশ্ন নং ৭ ঃ Single taxation ৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।

২১৩.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি শিকিলোঁ

• ফেবিয়ানবাদৰ আৱির্ভাৱ হৈছিল এক আন্দোলন, ঔদ্যোগিক বিপ্লৱৰ পটভূমিত নীতি আৰু জনসাধাৰণ বিশেষকৈ শ্রমিকৰ ওপৰত ইয়াৰ প্রভাৱ। ১৮৮৪ চনত যুক্তৰাজ্যত জাতিটোৰ বৃদ্ধি আৰু সমৃদ্ধিৰ মাজত ব্যাপক দৰিদ্রতাৰ ফল আছিল ফেবিয়ান সমাজ গঠন।

ফেবিয়ানিজিম/ফেবিয়ান ছ'চাইটি শব্দটো কুইণ্টাছ ফেবিয়াছ মেক্সিমাছৰ নামেৰে নামাকৰণ কৰা এক ৰাজনৈতিক মতাদর্শ; যিজন ৰোমান জেনেৰেল আছিল আৰু প্রত্যক্ষ সংঘর্ষৰ পৰিৱর্তে ক্রমান্বয়ে আৰু অবিৰত প্রচেষ্টাৰে শত্রুক পৰাস্ত কৰিছিল।

• ফেবিয়ানবাদ হৈছে সমাজবাদ আৰু শান্তিপূর্ণ উপায় ব্যৱহাৰৰ পৰা অনুপ্রাণিত হৈ সমাজত ক্রমান্বয়ে সংস্কাৰ আনিব পৰা এক ৰাজনৈতিক মতাদর্শ। ফেবিয়ানসকলে যুক্তিসংগত পৰিকল্পনা আৰু সামাজিক সংগঠনত ৰাষ্ট্রৰ ভূমিকাক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল; যাৰ জৰিয়তে সামাজিক প্রগতি আৰু সমতা লাভ কৰিব পৰা যায়। এই ধাৰণাটোক ৰাজনৈতিক তত্ত্ব হিচাপে ধাৰণা কৰাত সহায় কৰা ফেবিয়ানবাদৰ কিছুমান গুৰুত্বপূর্ণ সমর্থক হ'ল চিডনী ৰেব, ৱিট্রাইছ ৰেব, জর্জ বার্নার্ড শ্ব', গ্রেহাম ৱালছ, চার্লছ মার্চন, চিডনী অলিভাৰ, অলিভাৰ লজ, ৰামছে মেকড'নাল্ড। ফেবিয়ান ছ'চাইটিৰ সক্রিয় সদস্যও আছিল তেওঁলোক।

• ফেবিয়ানবাদৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল বিপ্লৱী পৰিৱর্তনৰ পৰিৱর্তে ক্রমান্বয়েতাবাদ, সামগ্রিক কল্যাণৰ বাবে ৰাষ্ট্রৰ হস্তক্ষেপ, সামাজিক ন্যায় আৰু ন্যায়পৰায়ণতাৰ পোষকতা, গণতান্ত্রিক পক্রিয়াৰ প্রতি দায়বদ্ধতা।

• হেনৰী জর্জৰ ধাৰণাবোৰে ফেবিয়ানবাদৰ নীতিৰ ওপৰত বিপুল প্রভাৱ পেলাইছিল। দৰিদ্রতা আৰু প্রগতি গ্রন্থখন গুৰুত্বপূর্ণ কিন্তু সীমিতভাৱে প্রভাৱিত হোৱা এক মৌলিক গ্রন্থ। এই গ্রন্থখনক লৈ ফেবিয়ানসকলে খুব বিতর্ক আৰু আলোচনা কৰিছিল আৰু ব্রিটেইনত সমাজবাদী পুনৰুজ্জীৱনৰ অনুঘটক হিচাপে গণ্য কৰিছিল। তেওঁ এই ধাৰণাটোৰ বাবে বেছিকৈ পৰিচিত যে দৰিদ্রতা সমাধানৰ বাবে মাটিৰ মূল্যৰ ওপৰত কৰ প্রৱর্তন কৰা উচিত আৰু তাৰ ওপৰত নির্মাণ কৰা বস্তুৰ ওপৰত নহয়।

• ফেবিয়ানসকলে গ্রহণ কৰা মূল ধাৰণাটো আছিল জর্জৰ প্রস্তাৱ যে মাটিৰ মূল্য বৃদ্ধি পায় সম্প্রদায়ৰ বৃদ্ধি,

ৰাজহুৱা আন্তঃগাঁথনিৰ বাবে আৰু মালিকৰ প্ৰচেষ্টাৰ বাবে নহয়। এই ধাৰণাটো ফেবিয়ান চিন্তাধাৰাৰ সৈতে মিলি গৈছিল আৰু এইদৰে তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে যে সামাজিকভাৱে সৃষ্টি কৰা ধন-সম্পত্তি সামাজিকভাৱে মালিকানাধীন হ'ব লাগে।

• জৰ্জ বার্নার্ড শ্ব', চিডনী ৱেব আদি ফেবিয়ানবাদৰ প্ৰাৰম্ভিক সমৰ্থকসকলে জৰ্জৰ ভূমি সংস্কাৰ আৰু কৰ বিশ্লেষণৰ প্ৰশংসা কৰিছিল যদিও একক কৰ ধাৰণাটোকো সমালোচনা কৰিছিল। ফেবিয়ানছ্ব মতে কেৱল মাটিৰ ভাৰা সম্প্ৰদায়ৰ নহয়, মূলধনকো অৱশেষত ব্যক্তিগত মালিকীস্বত্বৰ নহয়, ৰাষ্ট্ৰৰ নিয়ন্ত্ৰণলৈ অনা উচিত। একক কৰ তত্ত্বক ফেবিয়ানে প্ৰগতিশীল আয়কৰ আৰু সামাজিক মালিকীস্বত্বক সামৰি লৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰিছিল। ৰাষ্ট্ৰৰ ভূমিকা আছিল সমাজ কল্যাণ আৰু ঔদ্যোগিক নীতি সম্প্ৰসাৰিত আৰু কেৱল ভূমি কৰ সংগ্ৰহত সীমাবদ্ধ নাছিল।

১৩.৬ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্ৰন্থ ঃ

১) জৰ্জ, হেনৰী (১৮৭৯)। দৰিদ্ৰতা আৰু প্ৰগতি ঃ ঔদ্যোগিক মন্দাৱস্থাৰ কাৰণ আৰু ধন বৃদ্ধিৰ লগে লগে অভাৱ বৃদ্ধিৰ অনুসন্ধান ঃ প্ৰতিকাৰ, ডব্লিউ এম হিণ্টন এণ্ড কো.

২) লেম্ব, পিটাৰ (২০২৫)। ফেবিয়ানবাদ। বিশ্বকোষ ব্ৰিটানিয়া https://www.britannica.com/money/Fabianism

৩) গুপ্ত, এ (১৯৮৫)। FABIANISM আৰু ভাৰতীয় সমাজবাদ এটা তুলনামূলক অধ্যয়ন। দি ইণ্ডিয়ান জার্নেল অৱ পলিটিকেল চায়েন্স, ৪৬ (১), ১৮-৩১। http://www.jstor.org/stable/41855147 ৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত।

১৩.৭ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ন

১ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ঔদ্যোগীকৰণৰ আগমনৰ লগে লগে সামাজিক আৰু অর্থনৈতিক পৰিৱর্তন আহিল। জীৱন ধাৰণৰ মনদণ্ড বৃদ্ধি পাইছিল আৰু একে সময়তে ব্যাপক দৰিদ্ৰতা আৰু বৈষম্যৰ সাক্ষী হৈছিল। সমাজত এই ব্যাপক দৰিদ্ৰতা আৰু বৈষম্য, শ্ৰমিকৰ শোষণ হৈছিল আৰু জীৱন যাপনৰ অৱস্থাও বেয়া আছিল। ইয়াৰ ফলত লেইচেজ ফেয়াৰ চৰকাৰৰ প্ৰতি অসন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি হৈছিল যাৰ ফলত শেষত ফেবিয়ান সমাজৰ উত্থান ঘটিছিল। এইটো এটা গুৰুত্বপূর্ণ ৰাজনৈতিক তত্ত্ব যিটো বিপ্লৱী কৌশলৰ পৰিৱর্তে ক্ৰমান্বয়ে সংস্কাৰৰ জৰিয়তে সমাজবাদী আদর্শত বিশ্বাস কৰা বুদ্ধিজীৱীৰ এটা দলে প্ৰতিষ্ঠা কৰা ফেবিয়ান সমাজৰ সৈতে জড়িত।

২ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ফেবিয়ানবাদৰ বিশিষ্ট সমৰ্থকসকল হ'ল চিডনী ৱেব, বিট্ৰাইচ ৱেব, জৰ্জ বার্নার্ড শ্ব', গ্ৰেহাম ৱালছ, চার্লছ মার্চন, চিডনী অলিভাৰ লজ, ৰামছে মেকড'নাল্ড।

৩ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ফেবিয়ানবাদ হৈছে সমাজবাদ আৰু শান্তিপূর্ণ উপায়ৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা অনুপ্ৰাণিত হৈ সমাজত ক্ৰমান্বয়ে সংস্কাৰ আনিব পৰা এক ৰাজনৈতিক মতাদর্শ। ফেবিয়ানসকলে যুক্তিসংগত পৰিকল্পনা আৰু সামাজিক সংগঠনত ৰাষ্ট্ৰৰ ভূমিকাক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল যাৰ জৰিয়তে সামাজিক প্ৰগতি আৰু সমতা লাভ কৰিব পৰা যায়। ই সমাজবাদৰ এক প্ৰকাৰ যিয়ে এখন ন্যায়পৰায়ণ আৰু সম-সমাজ গঠন কৰিব বিচাৰে।

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ হেনৰী জর্জে গম পাইছিল যে প্রযুক্তিগত অগ্রগতি হ'লেও দৰিদ্রতা বৃদ্ধি পায় মূল দুটা কাৰণত, নতুন উদ্ধাৱনে উৎপাদনশীল হ'লেও শ্রমিকৰ মজুৰি বৃদ্ধি নকৰে বৰঞ্চ মাটিৰ মূল্য অধিক কৰি তোলে আৰু মাটিৰ মালিকে উচ্চ ভাৰা লাভ কৰে। যিহেতু মাটিৰ মূল্য অধিক হয়, গতিকে মানুহে মাটি ৰাখে আৰু বিক্রীৰ বাবে মূল্য বৃদ্ধি হোৱাৰ আশা কৰে যিয়ে কৃত্রিমভাৱে মাটিৰ ভাৰাক ঠেলি দিয়ে। উৎপাদনত অৰিহণা নিদিয়াকৈ মাটিৰ ভাৰা আৰু মাটিৰ মালিকসকলে মূলধনী লাভ বৃদ্ধি কৰাৰ ওপৰত উল্লেখ কৰা সমস্যাটোৰ সমাধান হেনৰী জর্জে উলিয়াইছিল। ভূমি শ্রম আৰু পুঁজি হৈছে সম্পদ উৎপাদনৰ মাধ্যম। কৰ আৰোপ হৈছে এনে এক উপায় যাৰ দ্বাৰা চৰকাৰে সঞ্চিত ধনৰ শতাংশ হিচাপে লাভ কৰিব পাৰে।

৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ মানুহৰ প্রগতিৰ দুটা চর্ত থাকে—

১) সংঘ (শাৰীৰিক অৱস্থা)

২) সমতা (নৈতিক অৱস্থা)

৬ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ হেনৰী জর্জ এজন বিশিষ্ট ৰাজনৈতিক অর্থনীতিবিদ, যাৰ লেখাই ইতিহাসৰ সমালোচকৰ প্রশংসা লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ 'দৰিদ্রতা আৰু প্রগতি' নামৰ গ্রন্থখনে জাতিটো বৃদ্ধি আৰু প্রযুক্তিগতভাৱে উন্নত হ'লেও দৰিদ্রতাৰ সমস্যাক মৌলিকভাৱে প্রশ্ন উত্থাপন কৰিছিল। এই কৌতূহলে তেওঁক ইয়াৰ সম্ভাব্য উত্তৰ আৰু সমাধান বিচাৰিবলৈ বাধ্য কৰাইছিল। তেওঁৰ ধাৰণাসমূহ অপৰিসীম জনপ্রিয় আছিল আৰু বিভিন্ন মতাদর্শ আৰু চিন্তা প্রক্রিয়াক প্রভাৱিত কৰিছিল। ফেবিয়ানবাদৰ অনুগামীসকল জর্জৰ ভূমি সংস্কাৰৰ দ্বাৰা অতিশয় প্রভাৱিত হৈছিল আৰু তেওঁৰ ধাৰণাসমূহৰ সম্প্রসাৰণ ঘটাইছিল। ফেবিয়ানছৰ মতে, কেৱল মাটিৰ ভাৰা সম্প্রদায়ৰ নহয়, মূলধনকো অৱশেষত ব্যক্তিগত মালিকীস্বত্বৰ নহয়, ৰাষ্ট্রৰ নিয়ন্ত্রণলৈ অনা উচিত। একক কৰ তত্ত্বক ফেবিয়ানে প্রগতিশীল আয়কৰ আৰু সামাজিক মালিকীস্বত্বক সামৰি লৈ সম্প্রসাৰিত কৰিছিল। ৰাষ্ট্রৰ ভূমিকা আছিল সমাজ কল্যাণ আৰু ঔদ্যোগিক নীতি সম্প্রসাৰিত কৰিছিল। ৰাষ্ট্রৰ ভূমিকা আছিল সমাজ কল্যাণ আৰু ঔদ্যোগিক নীতি সম্প্রসাৰিত আৰু কেৱল ভূমি কৰ সংগ্রহত সীমাবদ্ধ নাছিল। ফেবিয়ানবাদৰ সমর্থকসকলেও তেওঁলোকৰ সংস্কাৰবাদী ধাৰণাত বৈজ্ঞানিক কঠোৰতা যোগ কৰিবলৈ শিক্ষা আৰু গৱেষণাৰ পোষকতা কৰিছিল।

৭ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অর্থনীতিত একক কৰ লোৱাৰ ধাৰমাটো হেনৰী জর্জে জনপ্রিয় কৰি তুলিছিল। সহজ ভাষাত ইয়াৰ অর্থ হ'ল মূলতঃ মাটিৰ মূল্যৰ ওপৰত একক কৰ পৰা ৰাজহ সংগ্রহ কৰা। এই একক কৰত আন্তঃগাঁথনি, কোনো সামগ্রীৰ উৎপাদন আদি মাটিৰ কোনো উন্নতি অন্তর্ভুক্ত নহ'ব। তেওঁ মাটিক সাধাৰণ সম্পত্তি হিচাপে লোৱা আৰু শ্রম আৰু পুঁজিৰ পৰা কৰ আঁতৰোৱাৰ পোষকতা কৰিছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা অৱশেষত দৰিদ্রতা দূৰ কৰাত সহায়ক হ'ব, ভূমিক সাম্প্রদায়িক সম্পদ হিচাপে গঢ়ি তোলা হ'ব আৰু সমাজত সমতা পুনৰুদ্ধাৰ হ'ব। দৰিদ্রতা আৰু প্রগতি নামৰ গ্রন্থখনত জর্জে কম নৈতিক প্রশ্ন উল্লেখ কৰি যুক্তি দিছিল যে নৈতিক প্রশ্ন অবিহনে অর্থনৈতিক নাতিৰ পৰিণতি ভয়ংকৰ হ'ব। তেওঁ বর্তমানৰ কৰ ব্যৱস্থাটোক বিগঠনহীন কৰি নতুন কৌশল আগবঢ়াইছিল। প্রাকৃতিক সম্পদৰ ওপৰত একচেটিয়া নিয়ন্ত্রণে দৰিদ্রতাৰ অস্তিত্ব অব্যাহত ৰাখিছিল। যিহেতু দৰিদ্রতা কম মজুৰি আৰু নিবনুৱা সমস্যাৰ বাবেই হয়, গতিকে মজুৰি বৃদ্ধি কৰি কর্মসংস্থাপনৰ ব্যৱস্থা কৰিলে দৰিদ্রতা হ্রাস কৰিব পৰা যায়। এই পৰিস্থিতিৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ হেনৰী জর্জে একক কৰ ব্যৱস্থাৰ ক্ষেত্রত সমাধান আগবঢ়াইছিল।

M১৩.৮ আৰ্হি প্ৰশ্নসমূহ

ক) চুটি প্ৰশ্নসমূহ (150 শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ ফেবিয়ানবাদ আৰু ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ওপৰত এটা চুটি টোকা লিখা

প্ৰশ্ন ২ ঃ হেনৰী জৰ্জে দিয়া ধৰণে একক কৰ কি?

খ) ৰচনাধৰ্মী প্ৰশ্ন (300–500 শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ মানৱ প্ৰগতিৰ নিয়ম ব্যাখ্যা কৰক।

প্ৰশ্ন ঃ হেনৰী জৰ্জৰ মতামত আৰু তেওঁৰ প্ৰভাৱৰ সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা ফেবিয়ানৰ ওপৰত।

****